Tečaj I. **V Gorici, 31. marca 1893.** **Št. 7.**

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dnij kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštni stroški. „Soča“ z „Gosp Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz národnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno petit-vrste enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vršé se naprej. Posamične številke se prodajajo po 2 kr. Rokopisi se ne vračajo.

„Primorec“

končuje danes prvo četrtletje svojega življenja. V tem kratkem času pridobil si je mnogo čitateljev, naročnikov in prijateljev. Od vseh stranij nam prihajajo jako laskave in vspodbujejevalne pohvale, da smo imeli prav srečno misel, ko smo se odločili izdajati ta listič za priprosti narod, ki rad sega po njem, ker prinaša obilo domačih in tujih novic. — Vsem takim prijateljem našim bodi tu izrečena naša presrčna zahvala za vspodbujevalne in priznalne besede. Še posebe pa prav toplo zahvaljujemo tiste rodoljubne rojake in prijatelje naše, ki so se prizadevali širiti naš listič v tiste ljudske vrste, katerim je v prvi vrsti namenjen. Pridobili se listu že lepo število naročnikov, ki doslej večinoma niso čitali še nikakega slovenskega političkega časopisa. Z našim malim lističem dobe veselje do političkega berila, začnó se zanimati za naša domača in tuja politička uprašanja, razširi se jim polagoma krog duševnega razvitka, skratka pridobé se za politično, socijalno, družbinsko in sploh narodno življenje. Vse to se doseže dandanes najbolj z branjem dobrih časopisov. — Češki narod je v kulturnem pogledu ter z ozirom na narodno zavest in na narodni ponos prvi med vsemi Slovani. Zakaj? Zató ker je „čtenařský narod“ (čitateljski narod“.) Ni ga naroda, ki bi razmeroma toliko čital, kolikor narod češki.

Posnemajmo torej bratski nam narod češki. Pridobimo vse naše priprosto ljudstvo, da začne pridno čitati, potem kmalu pridejo časi, ko ne bomo več tožili, da pogrešamo narodne zavesti, da ni národnega ponosa, da se Slovenci pustimo ustrahovati od enega samega nasprotnika, kakor en sam pes tisoč ovac razžene in razbega na vse strani. Ako bo naše ljudstvo pridno čitalo, zavedalo se bo svojih pravic do zadnje hribovske koče; in kedar toliko dosežemo, ne bo se nam več bati za obstanek in za boljšo prihodnost celokupnega naroda.

To je uzrok, da se obračamo do vseh svojih prijateljev na deželi z uljudno prošnjo, da bi skušali čedalje bolj in bolj širiti naš listič med prosti narod. Cena je tako nizka, da ne bo nikomur žal osmih desetic, ako se na list naroči. „Primorec je prestal svojo prvo in najtežjo skušnjo; zató ga lahko vsakdo z mirno vestjó priporoča svojim znancem in sosedom.

„Primorec“ stane od danes do konca leta le

60 kr.

Kdor naroči pet iztisov pod enim naslovom, dobi šesti iztis brezplačno. To je gotovo tako nizka cena, da si nižje ni mogoče misliti. Vrhu tega je treba vedeti, da „Primorec“ ne izhaja le dvakrat na mesec, marveč vsakih 14 dnij, kar je v celem letu za dve številki več; vrhu tega dobé naročniki list nepretrgoma vsak drugi petek, dočim pri polmesečnikih dvakrat v letu pretečejo trije tedni med eno in drugo številko. Ker na tak način naš „Primorec“ izide dvakrat v letu (letos v marcu in septembru) po trikrat na mesec, morali smo položiti zanj pri c. kr. davkariji postavno varščino ali kavcijo. Vse to smo storili, da bolje postrežemo svoje p. n. gg. naročnike.

Zdaj je pa od naročnikov odvisno, koliko berila bodo dobivali. Čim več bo naročnikov, toliko večji bo list. Ako se do novega leta podvoji število naročnikov, podvojimo tudi vsebino, kar je naša srčna želja že od početka. Vsak naročnik naj torej skuša, da v teku leta pridobi še enega naročnika, in s tem bo ob enem koristil tudi sebi.

Vesele velikonočne praznike!

Razgled po svetu.

Avstrijske novice — (Državni zbor) zaključil se je danes teden; zopet bo sklican najbrže še le v jeseni. Slovani ne moremo biti veseli minolega zborovanja, ker obogatelo nas je z novimi prevarami in žaljenji naše narodnosti.

— (Deželni zbori) začnó zborovati po Veliki noči, in sicer: češki in štajerski 6, tirolski 12, dolnjeavstrijski, gornjeavstrijski, kranjski, goriški, bukovinski in predarelski 20. in gališki 24. aprila. Drugi deželni zbori, med temi tudi istrski, se snidejo najbrže še-le v jeseni.

— (Poslanec Vjekoslav Spinčić) stavil je v zadnjih sejah poslanske zbornice dve prav obširni in zanimivi interpelaciji. Prva se bavi z okrajnim glavarjem Ellusschegg-om v Poreču, druga prav obširna interpelacija pa slika národnostne razmere primorskih Slovanov pod vlado sedanjega namestnika.

— (O grofu Taaffeju) širila se je te dni po časnikih govorica, da namerava odstopiti, ker se ne ujema z izvolitvijo predsedstva poslanske zbornice. V tem bi bili tudi mi ž njim enih mislij. Dvomimo, da bi se te govorice obistinile.

— (Republikanski dnevnik) „Parti National“ v Parizu objavil je dopis z Dunaja, ki trdi, da Avstrija gleda velikim političkim premembam nasproti in to v notranji in zunanji politiki. Visoki in merodajni krogi da so namreč jako nezadovoljni s sedanjim položajem, zlasti z madjarskimi homatijami. Dal Bog, da bi se ta vest potrdila.

Hrvaško. — Zadnje dni razni listi čedalje gosteje pišejo o imenovanju novega nadškofa zagrebškega, Na prvem mestu imenujejo sarajevskega škofa Stadlerja, ki je iskren Hrvat. Njegovo imé se je imenovalo že pred dvemi leti; pisalo se je takrat, da rimska stolica je zanj uneta, madjarska vlada pa da se z vso silo upira temu imenovanju. — Zagrebška nadškofovska stolica imá velikanske dohodke, baje do pol milijona na leto. Zató bi Madjarji radi spravili kakega svojega moža na to mesto, da bi, kakor pokojni nadškof, večino dohodkov trosil med Madjarji. Ako bi pa prišel v Zagreb za nadškofa iskren Hrvat, ki bi posnemal izglede slavnega Strossmajerja, da bi namreč velik del svojih dohodkov obračal v duševni in gmotni blagor svojega naroda, onda bi Madjarji imeli dvojno škodo. Zató se je imenovanje novega nadškofa zavleklo do današnjih dnij. Dal Bog, da bi se to uprašanje ugodno rešilo za bratski nam narod hrvaški, od čegar boljše ali slabše prihodnosti je zavisna tudi usoda slovenskega naroda.

— („Hrvatska“) od torka se ostro postavlja po robu zlorabi nemščine v Zagrebu. Prav ostro prijema rodoljube in celó hrvaške pisatelje, ki govoré nemški iz navade. Tudi proti nemškim napisom se postavlja po robu. Tudi v našej slovenski prestolnici „beli Ljubljani“ morali bi bolj gledati na zunanje lice mesta, ki naj bi bilo vseskozi slovensko.

— (Iz Budimpešte) došla je zadnje dni brzojavka, da se je v Zagrebu ustanovila prostozidarska loža „Hrvatska Vila.“ „Hrvatska“ dostavlja na to, da v tej loži gotovo ni nobenega pravega Hrvata, kar kaže že to, da je ta novica prišla še le iz Budimpešte v svet.

— (V Brodu) imeli so ta teden volitve v mestni zastop. V ponedeljek volil je tretji razred; zmagali so kanditatje hrvaške stranke z večino nad 70 glasov. Ker je to bila prva narodna zmaga, zavladalo je po vsem mestu med Hrvati nepopisno veselje. Poprej so zmagovali Nemci. (!!)

— (Dalmatinski poslanec) Biankini vrnil se je z Dunaja preko Zagreba, kjer so ga rodoljubi častno sprejeli. Razgovarjal se je z voditelji združene opozicije, kar pripomore k enotnemu postopanju vseh rodoljubov.

— (Na zagrebški gimnaziji) štrajkali so vsi dijaki višjih razredov, ker je neki Srb dejal, da bi bil raje pes nego Hrvat. Ker ravnatelj ni hotel Srba izključiti, izjavili so, da ne pridejo več v šolo, ker ne morejo ž njim biti na enem in istem zavodu. Ko je Srb sam izstopil, polegla se je razdraženost in dijaki so zopet prišli v šolo.

Razne novice. — Srbska kraljica Natalija prišla je 25. t. m. v Carigrad, kjer jo je sultan (turški cesar) nenavadno odlikoval; podelil ji je tudi veliki kordon Šefakotovega reda v briljantih. Natalija je odpotovala na Rusko. Srbski kralj Aleksander je brzojavno zahvalil sultana za časti, katere je skazal njegovi materi.

— (Irredentovsko društvo) „Dante Allighieri“ v Rimu imelo je 25. t. m. občni zbor, kateri je počastil tudi kralj Umberto s svojo navzočnostjo. Ko se je peljal v „Villa Borghese“, kjer se je vršilo zborovanje, vrgel je neki Bernardi v voz zavitek papirja, napolnjen z zemljo; upil je baje tudi „Viva il papa“. Moža so zaprli. Pri njem so našli trakove v papeževih barvah (belo-rmeno). Zdravniki so baje izrekli, da Bernardi je blazen.

Goriške novice

Mestno starašinstvo goriško podá utok proti odloku deželnega šolskega sveta, s katerim se nalaga občini, da mora ustanoviti slovensko ljudsko šolo v mestu.

Utok je sestavil dr. Pajer; v starašinski seji od srede ga je pa čital dr. Venuti, ki je kakor nalašč ustvarjen za vse take naskoke proti slovenski narodnosti. — Seja je imela biti že v ponedeljek, a od 22 starašin jih ie došlo le 14, da starašinstvo ni bilo sklepčno, kar se že dolgo ni zgodilo. V torek večer pa je došlo 18 starašin, ki so vsi glasovali za prečitani utok, razun. Kurschna, ki se je odtegnil glasovanju, in g. Culota, ki je zagovarjal mnenje, da slovenske šole v G. bi bile potrebne, ako bi „Sloga“ ne mogla več vzdrževati svojih zavodov. — Da ta utok ne bo imel drugega uspeha nego da utegne celo zadevo nekoliko zavleči, o tem smo povsem prepričani. Še več: prepričani smo, da ministerstvo še ugodneje reši to uprašanje nego deželni šolski svet, ker tudi zastopnika starišev sta podala utok proti odloku deželnega šolskega sveta, kajti na podlagi uradno določenega števila slov. šolskih otrok nam tiče več razredov negoih rečeni odlok dovoljuje.

Utok mestnega starašinstva proti odloku deželnega šolskega sveta v zadevi slovenskih šol v Gorici objavil je učerajšnji „Corriere“. Iz tega utoka se očitno vidí, da tudi take glave, kakoršna je dr. Pajer, slabe reči ne morejo dobro zagovarjati. Vsi razlogi, ki se tam navajajo, so takó ničevi, da jih vsak slovenski kmetič podere z desetimi besedami; utemeljevanje razlogov je pa kar naravnost smešno, da huje ne rečemo. — V utoku se hudo toži o slabem gmotnem stanju mesta. Kdo je kriv, da je takó? Ako mesto nima denarjev, zakaj vzdržuje sedem otroških vrtov? Proč ž njimi, pa bo dosti denarja za vse potrebne slovenske šole v Gorici!

V seji mestnega starašinstva, pri kateri se je sklenil utok proti odloku dež. šol. sveta, niso bili navzoči gg. Attems, Jacobi, Orzan in Fabris (zadnji se je odpovedal).

V istej seji je župan čital in utemeljeval predlog, da treba poslati ministerstvu spomenico proti interpelacijam državnega poslanca Alfreda grofa Coronini-ja.

Dalje je starašinstvo sklenilo izreči deželnemu glavarju grofu Francu Coroniniju zahvalo za govor, kateri je imel v poslanski zbornici o potrebah naše dežele z ozirom na železnice.

Enakopravnost pri sodiščih. — Čitatelji našega glavnega lista („Soče“) poznajo prav dobro razmere, ki vladajo v raznih c. kr. in drugih, samoupravnih uradih, ker smo govorili o njih ža več kot preveč. Znano je tudi, da se je že marsikaj obrnilo na bolje, kar smo dosegli le z železno vstrajnostjo. Povdarjali smo tudi že premnogokrat, da polagoma lahko dosežemo vse, kar je pravično, samó če hočemo, t. j. če z vstrajnostjo zahtevamo to, kar je naše in kar nam tiče po božjem, naravnem in tudi ustavnem zakonu.

Te dní imamo zopet nov dokaz, da lahko marsikaj dosežemo, samó če hočemo. Znano je, koliko smo se že pritoževali proti izključno laškim napisom pri okrajnem in okrožnem sodišču v Gorici; pritoževali so se tudi razni naši dopisniki z dežele. Ker to ni nič pomagalo, poskrbeli smo za to, da so vse take tiskane pritožbe s potrebnimi pojasnili vred prišle v roke na najmerodajnišem mestu. To je pomagalo! Tisti merodajni krogi so se kar čudili, kakó je to mogoče, da uradi, ki imajo po večini s slovenskimi strankami posla, niti toliko ne cenijo slovenskega prebivalstva, da bi tudi v njegovem jeziku postavili potrebne napise.

Zató so poslali v Gorico ukaz, da se morajo pri obeh sodiščih v Gorici postaviti vsi napisi tudi v slovenskem jeziku. Ni dvoma, da bi se ta ukaz ne izvršil. Dovoljujemo si pa to-le opazko: Slovencev je dve tretjini na Goriškem. Zató bi neradi gledali, da bi se naš jezik vidno kazal kot podrejen jeziku deželne manjšine. Vsled tega prosimo, da bi se napisi postavili takó, da se ohrani enaka veljava obeh deželnih jezikov. Zató naj bi sedanji ital. napisi ostali, za slovenske pa naj bi se napravile nove tablice, ki naj bi se postavile na levo ali na desno v enaki višavi z italijanskimi. To je sicer malenkost, a lahko se pazi tudi na to, zlasti ako je zahteva pravična.

Porotniške obravnave začnó 17. aprila. V tem zasedanju pride na vrsto podgorska zadeva. Zanimivost letnošnjih porotniških obravnav pozdignejo tri tiskovne pravde: prof. Babsch proti „Novi Soči“, tolminski zdravnik dr. Braun proti „Rinnovamentu“ in zdravnik dr. Pontoni proti dr. Pittamitzu. — Porotniki so že izžrebani. Med njimi so trije Slovenci, trije židje, drugi so Italijani in par Nemcev. Tu bodo imeli naši poslanci zopet dosti prilike, da poprašajo pravosodnega ministra, kakó je to, da v deželi, kjer je komaj tretjina prebivalstva italijanska, sedé vedno le Italijani na častnih sedežih ljudskih sodnikov?

Med „Eco“ in „Corrierom“ (goriška italijanska lista) vrši se zopet hud peresni boj, v katerem se obé stranki spominjata tudi nas. Prva meni, da smo tudi mi v zvezi s „Corrierom“, drugi pa trdi, da gremo povsod na roko laškim klerikalcem in da se bratimo z gospodo okoli „Eca“. Kaj je resnično? — Ne prvo ne drugo! Slovenci smo prišli k pameti, da smo se postavili povsem na samostalne noge ter da ne zaupamo nikomur, torej tudi ne tistej gospôdi, koja se pod krinko čistega katoličanstva skriva ze oni tiskani kup papirja, ki se pod imenom „L'Eco del Litorale“ večinoma na upanje tiska v Hilarijanski tiskarni.

„Rinnovamento“ od srede je bil zopet zaplenjen, in sicer v prvi in drugi izdaji. Na tak način se list naravnost uničuje. — Treba je pa zategadel toliko bolj, da ga podpiramo. Prosijo se pa v prvi vrsti vsaj sedanji naročniki, da bi točno plačevali naročnino. Veliko je dolžnikov! To ni prav! List izborno služi naši narodni stvari, zató zasluži podpore od naše strani. Da se list čita le po društvih in kavarnah, da se odobruje in hvali, — s tem ni še nič pomagano!

Za sv. Očeta došlo je še nekaj častitk od naših županstev. Naznanimo jih prihodnjič. Še par dnij je časa. Kdor namerava še poslati, naj se požuri.

Za romarski vlak v Rim, ki pojde 10. aprila (iz Gorice ob 7.43 zvečer), kakor je natančneje poročala zadnja „Soča“, prodaja vozne listke trgovec g. Likar v Gorici. II. razred tje in nazaj stane 38·80, III. pa 25·30 — Letos bo menda prvič, da nastopijo slovenski romarji pod slovenskim imenom pred sv. očeta. In takó je prav!

„Goriška ljudska posojilnica“ razposlala je te dni račun za deveto upravno leto 1892. — Denarnični račun kaže 60·831 gld. 80 kr. dohodkov in toliko izdatkov, ako k njim prištejemo gotovino koncem leta v znesku 6034 gld. 21 kr. Med letom je priraslo 261 deležev po 10 gld., izplačalo pa se jih je le 45. Hranilne uloge so znašale 34.458 gld. Posojil bilo je vrnjenih 17.449 gld. 75 kr., hranilnih ulog pa 19.224 gld. 20 kr. — Račun bilance kaže v dohodkih in stroških 110.845 gld. 58 kr. — — Čistega dobička bilo je 2596 gld. 20 kr. — V ravnateljstvu so bili sledeči gospodje: Dr. N. Tonkli ravnatelj, dr. A. Gregorčič denarničar, Ivan Dekleva ravnateljev namestnik, dr. Fr. Kos tajnik, Franjo Ferfila preglednik. — V nadzorništvu pa so bili sledeči gospodje: Mons. Fr. A. Košuta predsednik, Val. Kancler tajnik, ter nadzorniki Fil. Kramar, And. Kocijančič in dr. A. Lisjak.

Letós je naša posojilnica doživela deseto leto svojega življenja. Ako pomislimo, s kolikimi težavami se morajo boriti posojilnice prva leta, moramo biti od srcá veseli sedanjega razvitka naše „Goriške ljudske posojilnice“, ki je prihranila že nekaj tisočakov. Ni dvoma, da bo posojilnica odslej še vedno bolj in bolj napredovala in da bo hitreje raslo njeno imetje, kar bo gotovo le v korist celokupnega naroda slovenskega.

Učeraj se je vršil občni zbor. Zastopanih je bilo 374 deležev. Predsedoval je ravnatelj dr. N. Tonkli, zapisnikoval pa dr. Fr. Kos. Tajnik prečita poročilo o delovanju ravnateljstva v l. 1892. in omenja veseli napredek, ki kaže za četrtino več prometa nego l. 1891. — Preglednik poroča o računih za l. 1892. in pojašnjuje vsako točko posebe. Na to se čisti dobiček 2797 gld. 10 kr. razdeli takó-le: deležnina se določi na 5%, ravnateljstvo dobi postavno tantijemo 5%, 1500 gld. prišteje se reservnemu zalogu, 90 gld. dá se podpore „Sloginim“ zavodom, 211 gld. 39 kr. se pa prepiše na račun l. 1893. — Urednik G. predlaga, naj občni zbor izreče zahvalo ravnateljstvu za požrtvovalni trud v korist tega znamenitega narodnega zavoda; predlog se je soglasno sprejel. Na to se zahvali ravnatelj dr. N. Tonkli imenom ravnateljstva ter omeni, da glavno zaslugo za uspešno delovanje v preteklem letu imata tajnik in preglednik. Tajnik dr. Kos je po večini nadomestoval denarničarja dr. Gregorčiča, ki je bil celo leto, od začetka po drugih višjih poslih, pozneje po bolezni zadržan, da ni mogel posvetiti svojih močij posojilnici, za katero je deloval od prvega početka. — Pri volitvi ravnateljstva predlaga g. Jos. Vidmar, naj bi se sedanje ravnateljstvo z vsklikom zopet potrdilo. Ravnatelj dr. Tonkli omeni na to, da dr. A. Gregorčič je odklonil vsakoršno novo izvolitev, ker je po drugih poslih skoro celo zadržan, na kar se moramo vsekakor ozirati. Ker je pa g. dr. Gregorčič bil duša posojilnici od prvega početka, predlaga, naj občni zbor pooblasti prihodnje ravnateljstvo, da mu pošlje presrčno zahvalo za njegovo velikoletno trudapolno delovanje. Predlog je bil soglasno in s pohvalo sprejet. Na to je bilo izvoljeno prejšnje ravnateljstvo z razločkom, da je namesto dr. A. Gregorčiča bil izvoljen urednik A. Gabršček. — Tudi dosedanje nadzorništro je bilo zopet potrjeno; le namesto g. Andr. Kocijančiča je bil izvoljen g. A. Eržen. Tudi g. A. K. izreče zbor svojo zahvalo, katero naj ravnateljstvo g. K. pismeno naznani.

S tem je bil občni zbor končan. Po zboru imelo je ravnateljstvo prvo sejo, v kateri se je takó-le sestavilo: Ravnatelj dr. N. Tonkli, njegov namestnik Ivan Dekleva, denarničar dr. Fr. Kos, preglednik Franjo Ferfila in tajnik A. Gabršček. — Dné 8. aprila bo 10 let, odkar je bila posojilnica ustanovljena.

Goriška bolnišnica usmiljenih bratov izdala je pred nekoliko dnevi svoje poročilo o delovanju v l. 1892. Iz tega poročilo posnemamo sledeče črtice. Iz l. 1891. je ostalo 68 bolnikov; tekom leta jih je bilo sprejetih 890. Od teh jih je ozdravilo 573, zdravje je zboljšalo 187 bolnikov, neozdravljivih je bilo izpuščenih 42, umrlo jih je 79, ostalo koncem leta pa 77. Prvo vrsto med boleznimi zavzema sušica ali jetika (68), za njo pride protin v mišicah (55), bronhijalni katar (48), itd. — Blaznih bolnikov je bilo 179;

blaznost je zakrivilo pijančevanje v 29 slučajih, podedovanje v 29, revščina v 20, pelagra v 17 itd. — Med bolniki je bilo 168 dninarjev, 148 kmetov, čevljarjev 39, tovarniških delavcev 38, ključavničarjev in kovačev 36, mizarjev 36, služabnikov 29, pekov 22, uradnikov 11, duhovnikov 16, učiteljev 8, profesorjev 3, itd. — Z Goriškega je bilo 655 bolnikov (163 blaznih), s Kranjskega 62, iz Italije 49 (2), iz Dol. Avstrije 20 (1), s Češkega 22 (1). — Vse bolnišnice usmiljenih bratov v Avstriji (katerih je 15), so imele lani 15750 bolnikov. Najstarša bolnišnica tega reda je v Feldsbergu na Dol. Avstrijskem, ki je bila ustanovljena l. 1605., na Dunaju l. 1614., v Krakovu 1615., v Pragi 1620., v Gorici 1665. itd.

Trije novi omnibusi velikomestne velikosti (kakor n. pr. v Trstu) začnejo voziti na velikonočno nedeljo 2. aprila t. l.; v vozovih bo prostora za 36 oseb; poleti začno voziti ob $5^1/_2$ zjutraj in bodo vozili do polnoči, kedar se pokaže potreba. Od Kornja po raznih ulicah do gledišča plačevalo se bo 4 kr. od osebe; od gledišča na kolodvor pa 6 kr. — To pomenja napredek!

Čujemo, da ista družba namerava uvesti v poletnem času po dvakrat na teden enako vožnjo iz Gorice skozi Oglej v Gradež, kar bi bilo tamošnjim morskim kopeljim in prebivalstvu sploh jako koristno.

Drobne novice. — „Corriere“ je bil učeraj teden zaplenjen, ker je silno zabavljal proti mestnemu zastopu, ki je podpisal častitko na sv. očeta. — V Gorici je umrla neka ženska zaradi bolezni „delirium tremens“ (bolezen vsled pijančevanja). — Razpisana je Pittosinijeva ustanova za učence goriške gimnazije ali realke. Prošnje treba poslati do 10. apr. župnemu uradu na Placuti. — V Gradišču ob Soči je razpisana služba čuvaja v kaznilnici. — V soboto je prišel v Gorico knez Liechtenstein; nastanil se je v hotelu južne železnice. — Otročiči v vrtcih v Pevmi in v Ločniku bili so ta teden obdarovani, prvi z velikonočnimi hlebčki, drugi pa z „meniški“. Koliko veselje pri otročičih!

Naše železnice. — Pod tem naslovom priobčila je današnja „Soča“ govor veleč. g. dr. A. Gregorčiča o naših železniških potrebah na Goriškem. Kdor more dobiti „Sočo“ v roke, čita naj ta govor. Prihodnja „Soča“ prinese govor deželnega glavarja Franca grofa Coronini-ja.

Cestni odbor v Gorici sestavil se je v ponedeljek. Načelnikom je bil izvoljen podgorski župan g. Anton Klančič. — V cestni odbor je prišel tudi g. Andr. Kocijančič kot pooblaščenec Leykamove papirnice v Podgori.

Volitve cestnih odborov vršile so se pretekli teden. O volitvi goriškega kanalskega, bolškega, ajdovskega in komenskega poročala je zadnja „Soča“. V cerkljanski cestni odbor so pa bili izvoljeni sledeči možjè: Andrej Rejc, župan v Šebreljah; Matevž Pirih, župan na Št. Viški gori; Peter Podobnik, posestnik v Cerknem; Avguštin Brelih, trgovec v Cerknem; Janez Vogrič, posestnik v Otaležu; Andrej Močnik, posestnik na Bukovem; Andrej Jeram, posestnik v Vrhu.

Pri volitvi kanalskega cestnega odbora prišlo je do žrebanja med sedmimi možmi. Ker pa eden podžupanov na Banjšicah sv. Lovrenca ni dobil povabila k volitvi, podal je utok, kajti ž njegovim glasom bi cela volitev dobila vse drugačno lice.

Iz Vrtojbe nam poročajo: Zadnji „Primorec“ je poročal o občinskih volitvah v Vrtojbi ter o utoku proti njim. Kakò so bili utoki rešeni, izvedeli smo še le iz „Primorca“, uradnega odloka pa še danes, ko to pišem, nimamo v rokah. Kar se pa tiče strahu, da bi se umešaval v naše volitve italijanski upliv, moram povedati, da je povsem nepotreben; ako smo dobili nekoliko pomočí od volilcev, ki bivajo n. pr. v Gorici, zgodilo se je le na naše prizadevanje. Toliko v pojasnilo in pomirjenje“.

Nadepoln mladič je 16 letni Emil Cingerle v Oseku, ki je s kuhinjskim nožem štirikrat zabodel 34 letnega Franca Erjavca, očeta šestih otrok; najstarši imá komaj 11 let. Najhuje ga je prebodel v sredo prs, da je Erjavec dihal skozi tisto luknjo, dokler mu je niso zašili in obvezali. — Cingerle zdaj v ječi premišljuje o svojem divjem hudodelstvu.

Odbor morskega zdravišča v Gradežu, kateremu na čelu je grof Karol Coronini, izdal je tiskano poročilo v nemškem jeziku o delovanju v l. 1892. Na prvej strani zahvaljuje odbor vse podpiratelje, posebno g. Rozo Ricci, ki je darovala 5000 gld. — Potem sledí poročilo zdravnika dr. P. Candioli-ja. Zdravišče se je otvorilo 4 julija; ta dan došlo je 59 otrok (23 dečkov in 36 deklic) iz naše dežele.

Dan pozneje došlo je 61 otrok z Dunaja, 34 o Štajerskega in 13 s Kranjskega. Vsi ti otroci so došli zaradi škrofuloznosti; večina njih bila je iz ubožnejših ljudskih krogov. Vseh otrok bilo je 168; od teh jih je ozdravilo 64, izdatno zboljšalo 71, nekoliko zboljšalo 30. — Med vsemi otroci so samó trije do $^1/_2$ kila zgubili na telesni teži; drugače so pa vsi ostali pridobili, nekoji po več kilov in eden celó 5 kilov 250 gramov. Morska voda jih je torej dobro redila. Sicer pa so otroci v tem zavodu v vsakem oziru prav dobro oskrbljeni. — Poročilo je jako skrbno sestavljeno. Obžalujemo le, da ni slovenskega priimka, ki bi bil prav zapisan. Prosimo in zahtevamo, da bi se v prihodnje slovenski otroci zapisavali s pravilnimi priimki. — Lani je društvo imelo 16.829 gld. 69 kr. dohodkov in 12.158 gld. 56 kr. izdatkov. Društveno imetje znaša 53.971 gld.

S trnovske planote dobili smo obširen dopis o neki malo čudni zadevi, ki se pa lahko tudi bolj na kratko pové. S Trnovega do Solkana je 12 kilometrov daljave; a ob vsej cesti je „pri Slemenu“ le ena krčma, ki pa — pravi dopis — zlorabi okolnost, da nima nikake tekmovalke. Posebno kruh da je jako majhen, iz slabe, črne moke in prav slabo pečen. Kilo onega kruha stane do 20 kr. — Ako je vse to res, zasluži krčmar ostre graje, ali še bolje: želeli bi mu dobrega tekmeca tam kje blizu, pa bi bilo kmalu bolje. — Ako je torej preveč krčem, je slabo; ako jih je premalo, je tudi slabo! Konkurenca mora biti!

Ostala Slovenija

Trst in Istra. — Volitve v mestni in deželni zbor tržaški vršile se bodo 9. in naslednje dni meseca maja. Do 2. aprila so razpoloženi volilni imeniki, ki so pa silno pomankljivi v škodo slovanskih volilcev. Zató je političnо društvo „Edinost“ storilo vse mogoče korake, da se krivica odpravi. Slovenski okoličani se pridno pripravljajo na volitve. Bog daj srečo!

— (Klub biciklistov) osnoval se je iz srede „Tržaškega Sokola“. Predsednik je g. Miroslav Pretnar.

— (Blazen pri brivcu). V ponedeljek prišel je neki Lazarini k brivcu v ulici Capitelli v Trstu in naročil, da ga obrije; nosil je lepo dolgo brado. Komaj je bil pol obrit, ustane, zahvali se in se poslovi. Na to gre k nekemu drugemu brivcu in zahteva, da mu obrije drugo polovico. Ko končata, Lazarini ustane in pravi: „Denarja nimam, da bi plačal; toda zastaviti vam hočem svojo glavo“. Še le zdaj je brivec spoznal, da mož je blazen, in spremljal ga je — v bolnišnico.

— (Čitalnica v Dekanih) pri Kopru bo imela 3. aprila veselico. Peli se bodo trije novi zbori našega rojaka in skladatelja g. Hr. Volariča, učitelja v Devinu.

Kranjsko. — („Slovenski Narod“), najstarejši slovenski dnevnik, obhajal bo jutri 25-letnico svojega življenja. To priliko proslavi s posebno slavnostno številko, ki izide jutri. Prvi urednik bil je Tomšič, drugi Jurčič, tretji Železnikar. Po smrti zadnjega je uredništvo vedno v nestalnih rokah, kar listu v nikakem pogledu ni v korist. — „Slov. Narod“ ima za seboj važno zgodovino o političnem in kulturnem razvitku in napredku slovenskega naroda. Naj bi dosedanje skušnje dobro izkoristil v prihodnjem delovanju za vsestranski blagor našega dobrega naroda!

— (Vipavska Čitalnica) priredí velikonočni ponedeljek 3. aprila veselico, pri katerej bo sosedoval tudi novi tamburaški zbor. Začetek ob $7^1/_2$ zvečer.

— (Blejsko jezero) je v nevarnosti, da pade v oblast nekega žida Muhra, ki je kupil blejski grad. On misli, da je z gradom kupil tudi jezero in zató se ga hoče polastiti, da bi nihče ne smel po jezeru broditi ali ledu sekati brez njegovega dovoljenja, katero pa bi seveda dal za zlat cvenk.

Upamo, da se mu nakana ne posreči! Sramota bi bila za ves slovenski narod, da bi naš „kinč nebeški“ s cerkvico Matere Božje padel v židovske kremplje!

— („Glasbena Matica“) priredila je dva velikanska koncerta, katerih se je udeležil cvet ljubljanskega meščanstva, pa tudi iz okolice. Župnik Jakob Aljaž v Dovjem daroval je povodom teh koncertov 100 gld. v društvene namene.

— (O dolenjskih železnicah) poročajo nam iz Ljubljane, da delo kaj hitro gre izpod rok. Pritožujejo se pa, da pri plačevanju delavcev ni vse v redu. — Dalje se opozarjajo merodajni činitelji, naj bi že zdaj skrbeli za to, da bi se narodni enakopravnosti ne bilo v obraz tudi pri teh železnicah. Zdaj je čas. da se misli na vse mogoče okolnosti, zlasti zató, ker Slovenci imamo tudi v tem pogledu preveč bridkih skušenj.

Štajersko. — („Južnoštajerska hranilnica“), ki je bila ustanovljena pred tremi leti v Celju, se neverjetno hitro in uspešno razvija. Lani je imela 1,788.966 gld. prometa. Čisti dobiček znašal je 5457 gld. Reservnega zaloga ima že 11.374 gld. In vse to v samih treh letih! Koliko svojega imetja bo imela za kakih 10 ali 20 let?! To bo bogat naroden zaklad za štajerske Slovence! — Vrhu tega treba vedeti, da v Celju posluje tudi posojilnica, ki imá blizu toliko prometa; pa tudi v drugih krajih zelene Štajerske poslujejo jako močne posojilnice, kar dokazuje, da se štajerski Slovenci postavljajo gmotno čedalje bolj na svoje noge. Posnemajmo jih!

— (V Št. Rupertu pri Celju) nastal je 18. t. m. velik požar; pogorelo je veliko hiš in drugih gospodarskih poslopij; mnogo ljudij je brez strehe, obleke in živeža. Celjski Slovenci so takoj zbrali večjo

svoto v podporo ubogim pogorelcem. — Celjska požarna bramba se je pri tej priliki jako grdo obnašala. Nalašč je zamudila nad eno uro časa, da je prepozno prišla na pogorišče. Zató so začeli Slovenci v celjski okolici misliti na to, ali bi ne kazalo ustanoviti slovenske požarne brambe.

— (Celjski Nemci) in nemškutarji so o priliki tega požara zopet pokazali svoje nestrpno sovraštvo do vsega, kar je slovensko. Slovenski odličnjaki so namreč naprosili mestno županstvo, da bi dovolilo dve slovenski predstavi v mestnem gledišču v korist ubogim pogorelcem v Št. Rupertu. Toda županstvo prošnje ni uslišalo, češ, da bi se nemški Celjani preveč razburili, ako bi se v gledišču slovensko igralo. — Táki so naši nasprotniki povsod. Zakaj se pa ne razburjajo, ko našim ljudem prodajajo svoje izdelke ali ko jih molzejo po svojih pisarnicah? — Celjski Slovenci so sklenili, da odslej ne bodo več zahajali v nemško gledišče. Prav je!

— (Gosp. Franc Tominšek), koncipijent pri dr. Filipiču v Celju, bil je 22. t. m. promovan doktorjem prava na vseučilišču v Gradcu. Mladi rodoljub je v $7^1/_2$ mesecih napravil dva državna izpita in tri rigoroze (strogi izpiti), kar je dokaz nenavadne nadarjenosti in pridnosti.

— (Žalski diletantje) priredili so 25. t. m. v zvezi s pevci „Celjske Čitalnice“ in pomočjo tamburaškega zbora „Celjskega Sokola“ veliko besedo v korist pogorelcem v Št. Rupertu. Beseda bila je v vsakem pogledu veličastna; gmoten uspeh v korist pogorelcem je prav dober.

— (Obesil se je) 16. t. m. neki Ant. Taborski, ki je nad 30 let delal v pivovarni na Zidanem mostu. Mož je bil pošten in na dobrem glasu. Pa knjigovodja Knin, ki je žid, ga ni mogel trpeti in ga je vedno preganjal, dokler ga ni pripravil v ta nesrečni korak. Zapustil je pet otročičev.

— (Deželni zbor štajerski) namerava v prihodnjem zborovanju skleniti več postav, ki bodo naperjene proti slovenskemu prebivalstvu, takó n. pr. o podpiranju nemških posojilnic, o šolskem nadzorstvu in o uradnem jeziku med občinami in deželnim odborom (ki mora biti seveda nemščina?). Dvomimo, da bi se nad 400 tisoč štajerskih Slovencev udalo takim nasilstvom iz Gradca in da bi krona potrdila take sklepe.

— (Štajerski rojak) g. B. Štiftar, profesor na Ruskem, dobil je od ruskega carja velik red za svoje delovanje v prospeh in napredek ruskega šolstva. Gospod Štiftar živi in poslnje sicer na Ruskem, misli in deluje pa vedno za svojo ljubljeno slovensko domovino.

— (V Celju je umrl) 22. t. m. mestni fizik dr. Jos. Kočevar. Pokojnik je bil sin slavnega slovenskega rodoljuba dr. Štefana K. — a nemškutar. Takó se godi prav pogosto med nami Slovenci. Očetje so slavni možjé, znameniti Slovenci, sinovi pa renegatje. Upajmo, da bo kmalu konec takim žalostnim pojavom.

Nerednosti na celjski gimnaziji. — Dr. Gregorec in tovariši so dné 15. t. m. stavili v državnem zboru do učnega ministerstva nastopno interpelacijo: „Slovenski listi, mej drugim „Slovenski Narod v Ljubljani, pa tudi nemški listi, kakor „Politik“ v Pragi in „Südsteirische Post“ v Mariboru, prinesli so nedavno novico, da je zaukazal ravnatelj c. kr. državne gimnazije v Celju, v katero hodijo največ učenci slovenske narodnosti, da se smejo prošnjam za oproščenje šolnine in za podeljenje ustanov, pridevati le nemško pisani ubožni listi. Ker skoro vsi župnijski in občinski uradi na južnem Štajerskem slovenski uradujejo in se te pravice ne dadó od nikogar prikratiti, pridejo mnogi učenci v nevarnost, da ne dosežejo oproščenja šolnine in ne dobé nobene ustanove, kar je tem bolj poštevati, ker v celjsko gimnazijo hodijo največ sinovi manj premožnih roditeljev. Imenovani listi in „Slovenec“ v Ljubljani so pa poročali prav v novejšem času o dogodkih mej učiteljskim osobjem na celjski gimnaziji, ki morajo zlasti katoliške stariše napolnjevati z resno skrbjo za odgojo njih sinov. Uprašamo torej Njega ekscelenco učnega ministra: Hoče li Njega ekscelénca 1. o omenjenih nedostatkih na celjski gimnaziji, kakor hitro je mogoče, dati se poučiti, in 2. takoj jih odpraviti, ko izvé zánje.“

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček
Tiska A. M. Obizzi v Gorici.

Svoji k svojim!

Karol Drašček pek
Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

IVAN PEČENKO
veletržec z vinom (na debelo)
v Vrtni ulici št. 8
(poleg ljudskega vrta na desno)
prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska, istrijanska in dalmatinska. — Zagotavlja dobro, pristno blagó, točno postrežbo in nizke cene.

Tiskarna
Ant. M. Obizzi-ja
priporoča se slov. občinstvu za vsakovrstna dela, ki spadajo v tiskarsko stroko. V zalogi ima vedno vse tiskovine za duhovske, županske in druge urade. Cene zmerne. Ceniki vsakemu na razpolago.

Peter Birsa
gostilničar pri veliki cerkvi
(Corte Caraveggia št. 4)
priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Peter Mozetič
mesar
na voglu Stolne in Nunske ulice v Gorici priporoča se svojim rojakom, zagotavljaje kolikor mogoče dobro postrežbo po zmernih cenah.

Ivan Mežnar
gostilničar "al Corso"
na cesti Franca Jožefa št. 36 priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk. Toči dobra domača in laška vina, izvrstno pivo, ima dobro kuhinjo, vedno sveže kranjske klobase itd., vse po zmernih cenah.

Jos. Fon
krčmar
pri solkanski mitnici na desni toči izborna domača vina.

Anton Zagorjan
v Zvezdi v Ljubljani
(v hiši „Matice Slovenske“) ima prodajalnico šolskih in drugih knjig ter vseh šolskih in pisarniških potrebščin.

Kavarni „Commercio in „Tedesco“ v ulici „Caserma“, glavni shajališči tržaških Slovencev vseh stanov. Na razpolago časopisov v raznih slovanskih jezikih. - Za obilen obisk se priporoča Anton Sorli, kavarnar.

Adolf Hauptmann
tovarna
oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja v Ljubljani, ob vogalu Reseljeve ceste št. 41 v lastni hiši in filijala: Slonove ulice št. 10-12.

Jožef Novič
krojač
v Gosposki ulici št. 13.

Jernej Kopač
na Solkanski cesti 9.
izdeluje
vsakovrstne voščene sveče,
in vseh vrst medeno pecivo
V Gorici prodaja te sveče
Karolina Riesner v Nunski ulici, ki izdeluje in prodaja tudi mrtvaške vence, cvetlice in druge podobne reči.

Ivan Druffa
na Travniku
ima bogato zalogo vsakovrstnega
USNJA
ter raznega orodja in potrebščin
za čevljarje
Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja
krčmar *„Alla Colomba“*
za veliko vojašnico
na desnem voglu v ulico Morelli, toči *domača vina* in ima
DOMAČO KUHINJO
Cene prav zmerne

Anton Obidič
čevljar
v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovencem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Howanski
čevljar
preselil se je v Raštelj št. 23. I. nad.

Ivan Kavčič
veletržec na Kornu
ima zalogo
STEINFELDSKEGA PIVA.
v sodčkih in steklenicah
ter
žita, moke in otrobij.

Staroznano gostilnico
„pri Lizi“
v Kapucinski ulici (Rabatišče) št. 2 imá zdaj v najemu
Franc Bizjak,
ki toči izborna in naravna *vina*, ima dobro *domačo kuhinjo* ter *sobe za prenočišča*. Cene so zmerne. Tukaj je shajališče Slovencev iz spodnje Vipavske doline.

Anton Fon
v Semeniški ulici
ima prodajalnico vsakovrstnih *klobukov* in *kap* ter
gostilnico.
Toči vedno dobra in naravna vina.

Franc Jakil
na sredi *Raštelja* št. 9
ima
ZALOŽNICO USNJA,
katero prodaja na drobno in na debelo.

Društvena krčma
Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina.

I. Cej
gostilničar
v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

A. Howanski
na Travniku št. 22
prodaja koške, pleteničice itd. na drobno in na debelo.

Ant. Trebše
gostilničar
proti novemu mostu v Hvalovi hiši št. 12 toči dobra domača vina in pivo.

Prodajalnica
in zaloga jestvin „Rojanskega posojilnega in konsumnega društva“, vpisane zadruge z omejenim poroštvom v ulici Belvedere št. 3, bogato založena z jedilnim blagom razne vrste in po nizkih cenah se priporoča kupovalcem v Trstu in z dežele.

Anton Koren
trgovec poleg gostilne „pri zlatem levu“ (al leon d'oro) v *Gosposki ulici*, prodaja razno *loncarsko porcelanasto* in *stekleno* blagó, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Martin Poveraj
civilni in vojaški krojač
v *Gorici*, priporoča svojo veliko zalogo *blaga* za vsak stan, kakor tudi *gotovih oblek*. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo, zlate in srebrne zvezde, skratka: vse, kar je potrebno za gospôdo vsakega stanu. *Obleke* po naročilih izdeluje točno in po zmernih cenah.

Ivan Dekleva
veletržec z vinom v Gorici
ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna
domača vina
bela in črna istrijanska
ter
bela dalmatinska.
Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici.
Prodaja na debelo

Ant. Kustrin
v hiši dr. Lisjaka v *Gosposki ulici* št. 23, ima
prodajalnico
za *kavo, sladkor, moko, olje, riž* in vsakovrstne jestvine na *drobno* in na *debelo*. Zunanja naročila se točno izvršujejo.